

Брюксел, 31 май 2024 г.
(OR. en)

10404/24

CLIMA 216
ENV 562
SAN 306
AGRI 444
FORETS 153
ENER 258
TRANS 252
ECOFIN 610
PROCIV 45

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Съобщение на Комисията относно управлението на климатичните рискове – Обмен на мнения

1. Председателството изготви приложената бележка и въпроси към министрите, за да даде насоки за обмена на мнения по посочената по-горе тема на заседанието на Съвета (Околна среда) на 17 юни 2024 г.
2. Комитетът на постоянните представители се приканва да вземе под внимание бележката и въпросите на председателството и да ги предаде на Съвета с оглед на обмена на мнения.

Съобщение на Комисията относно управлението на климатичните рискове

– Обмен на мнения –

Въведение

Европейската оценка на климатичния риск (EUCRA)¹, публикувана от Европейската агенция за околна среда на 11 март 2024 г., демонстрира по ярък начин ускорения темп на изменението на климата и сериозните последици от него. Оценката сочи, че 2023 г. е била най-горещата регистрирана година в световен мащаб, а затоплянето в Европа е два пъти по-бързо от средната глобална стойност. Тя показва също, че изменението на климата е фактор, мултиплициращ риска, и че каскадните климатични рискове могат да доведат до системни предизвикателства, които имат отражение върху цели общества, като уязвимите социални групи са особено силно засегнати. От оценката става ясно, че климатичните рискови фактори се ускоряват, че някои климатични рискове вече са достигнали критично равнище и че почти всички от тях могат да достигнат критично или катастрофално равнище през настоящия век. Според EUCRA ЕС и държавите членки трябва да работят заедно за ефективно намаляване на климатичните рискове в Европа. Повечето от основните климатични рискове, установени за Европа, са общи. Това означава, че политиките, които са от ключово значение за смекчаване на климатичните рискове, попадат в обхвата на споделената компетентност на ЕС или на множество области на компетентност от правомощията както на ЕС, така и на държавите членки. В много случаи това предполага предоставянето на рамка на политиката от страна на ЕС, докато държавите членки запазват отговорност за разработването на подходите за прилагане. Заради бързото увеличаване на климатичните рискове в цяла Европа може да се наложи да бъдат възприети нови начини за сътрудничество на всички равнища на управление, за да се постигне осезаем и измерим напредък в намаляването на най-неотложните климатични рискове. Тези подходи могат да се основават на опита, придобит в рамките на мисията на ЕС „Адаптиране към изменението на климата“ и други приложими инструменти и политики на ЕС.

¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>

Съобщението на Комисията „Управление на климатичните рискове – в защита на хората и просперитета“², публикувано на 12 март 2024 г., е в отговор на EUCRA.

Съобщението акцентира върху ключовите действия, които ЕС и неговите държави членки трябва да предприемат, за да управляват по-добре увеличаващите се климатични рискове в ключовите области на въздействие на естествените екосистеми, водите, здравето, храните, инфраструктурата и икономиката. В него се определят също така разходите, свързани с климатичните рискове, и се подчертава необходимостта от бързи инвестиции. В съобщението се посочва, че според консервативната оценка влошаването на последиците от изменението на климата може да намали БВП на ЕС с около 7% до края на века. Ако глобалното затопляне надхвърли по-трайно прага от 1,5 °C, заложен в Парижкото споразумение, кумулативното допълнително намаление на БВП за ЕС като цяло може да възлезе на 2,4 трилиона евро през периода от 2031 г. до 2050 г. Размерът на годишните щети в Европа в резултат на наводнения в крайбрежните райони би могъл да надхвърли 1,6 трилиона евро до 2100 г., като всяка година на наводнения там бъдат изложени 3,9 милиона души.

Вече е постигнат значителен напредък в повишаването на устойчивостта спрямо климатичните рискове в **рамката на политиката на ЕС** след приемането на Европейския закон за климата и Стратегията на ЕС за адаптиране към изменението на климата от 2021 г. Въпреки постигнатия напредък обаче политиките на ЕС не се изготвят с темповете, с които се увеличават климатичните рискове, и държавите членки трябва да направят много повече по отношение на аспектите на управлението, повишаването на осведомеността, справедливостта и справедливата устойчивост, финансирането и природосъобразните решения.

В съобщението се очертават **четири широки категории решения**, които да способстват за по-ефективно справяне с климатичните рискове както на равнище ЕС, така и в държавите членки:

- **подобро управление** чрез установяване на отговорността за риска и насърчаване на по-тясна координация между националното, регионалното и местното равнище;
- **инструменти за овластяване на субектите на риска и достъп до солидни данни** с цел по-добро разбиране на връзките между климатичните рискове, инвестициите и дългосрочните стратегии за финансиране;

² Док. 7732/2024.

- **използване на съществуващите структурни политики на държавите членки и механизмите за солидарност на ЕС** за управление на климатичните рискове;
- **подходящи предварителни условия за финансиране на издръжливостта спрямо изменението на климата** чрез планиране на публични разходи и стимули за частни инвестиции по начин, който превръща предотвратяването на сриговете и щетите, свързани с климата, в най-добрия избор от икономическа гледна точка, в допълнение към по-доброто интегриране на климатичните рискове в националните бюджетни процеси³.

В съобщението се набелязват и **конкретни действия за управление на рисковете в шест засегнати кълстера: естествени екосистеми, води, здраве, храни, инфраструктура и застроена среда и икономика**. По отношение на икономиката в съобщението се посочва, че бедствията, свързани с изменението на климата, ще поставят икономиката на допълнителни изпитания поради загубата на производителност и живот, преките щети, намаления потенциал за растеж и натиска върху публичните бюджети, както и че новоприетата директива относно изискванията за националните бюджетни рамки⁴ следва да способства за подобряване на бюджетирането на климатичните рискове и неговото интегриране в националните бюджетни процедури. В същото време са необходими достатъчно инвестиции – както публични, така и частни – за успешно справяне с климатичните рискове и изграждане на устойчивост спрямо изменението на климата. Когато инвестициите бъдат пренасочени за възстановяване след щети, наличната сума за продуктивни инвестиции намалява.

³ Във връзка с това обявената в съобщението група за размисъл относно мобилизирането на финансиране за издръжливост на изменението на климата беше сформирана на 14 май 2024 г.

⁴ Директива (ЕС) 2024/1265 на Съвета от 29 април 2024 г. за изменение на Директива 2011/85/ЕС относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки изисква от държавите членки да включат, доколкото е възможно, в своето бюджетно планиране макрофискалните рискове, произтичащи от изменението на климата и неговото въздействие върху околната среда и разпределението. От държавите членки се изисква също да вземат предвид, доколкото е възможно, информацията относно фискалните разходи, възникнали вследствие на сътресения, свързани с климата, когато публикуват информация за условните задължения с потенциално голямо въздействие върху публичните бюджети. Въпреки това се отчита фактът, че докладването относно макрофискалните рискове от изменението на климата, свързаните с климата условни задължения и фискалните разходи, произтичащи от бедствията, се подобрява, но все още е на начален етап, като методиките и показателите за такова докладване са още в процес на разработване.

Актуално състояние

Съобщението на Комисията беше представено на министрите за първи път на заседанието на **Съвета (Околна среда)** от 25 март 2024 г. С оглед на междусекторния характер на съобщението и EUCRA белгийското председателство привлече други имащи отношение състави на Съвета, включително **енергетика, гражданска защита, туризъм, финансови и бюджетни въпроси, здравеопазване, промишленост и селско стопанство**, които да вземат участие в обсъжданията на техническо равнище. Обсъжданията показаха, че **неотложността, свързана с климатичните рискове**, и нарастващата **цена на бездействието** са широко признати. Като цяло делегациите споделят мнението, че е необходим **системен отговор** на политиката във **всички имащи отношение области**, включително на равнището на ЕС. По време на обсъжданията бяха **изведени на преден план** следните **елементи**: необходимостта от засилена координация и сътрудничество между държавите членки и между секторите, включително по отношение на мониторинга и достъпа до данни; значението на повишаването на осведомеността и комуникацията, включително за борба с дезинформацията; необходимостта да се работи за адекватно финансиране; и жизненоважната роля на водата. В резултат на обсъжданията в различни области на политиката, включително космическо пространство, научни изследвания, конкурентоспособност и промишленост, както и енергетика, различните **състави на Съвета признаха** и необходимостта от отчитане на климатичните рискове, включително адаптивността и подготвеността за справяне с рискове, в съответните сектори **при разработването на политики и мерки**⁵.

⁵ Вж. например: заключения на Съвета „Укрепване на конкурентоспособността на Европа чрез космическото пространство“ от 23 май 2024 г. (док. 10142/24); заключения на Съвета „Засилено оползотворяване на знанията като инструмент за устойчива и конкурентна промишленост и за стратегическа автономност в една отворена икономика в Европа“ от 23 май 2024 г. (док. 10182/24); заключения на Съвета „Конкурентоспособна европейска промишленост, движеща нашето екологично, цифрово и устойчиво бъдеще“ от 24 май 2024 г. (док. 10127/24); заключения на Съвета „Единен пазар в полза на всички“ от 24 май 2024 г. (док. 10298/24); заключения на Съвета „Постигане на напредък по отношение на устойчивата инфраструктура на електроенергийната мрежа“ от 30 май 2024 г. (док. 10459/24). Следва да се отбележи също, че Декларацията от Ла Юлп относно бъдещето на Европейския стълб на социалните права, която беше направена по време на конференцията на високо равнище на тема „Европейски стълб на социалните права“, организирана от белгийското председателство на 15 – 16 април 2024 г., подчерта колко е важно да се насърчава предотвратяването на специфичните опасности, произтичащи от изменението на климата.

Въпроси към министрите

- *Споделите ли виждането, че заради бързото увеличаване на климатичните рискове в цяла Европа може да се наложи да бъдат възприети нови начини за сътрудничество на всички равнища на управление, включително на равнището на Съюза?*
 - *Какви мерки са въведени на национално, регионално или местно равнище във вашите държави за подобряване на бюджетното планиране? Какви допълнителни методологични и информационни инструменти са необходими за насърчаване на реформите и инвестициите за повишаване на устойчивостта?*
-